

Sajtótájékoztató a május 6-án kezdődő tanácskozás programjáról

A Magyar Tudományos Akadémia május 6. és 10. között tartja idei, sorrendben 145. közgyűlését — jelentették be hétfőn, az MTA székházában tartott sajtótájékoztatón.

Mint Kulcsár Kálmán, az MTA főtűkárhelyettese elmondta, a tanácskozáson új hazai rendes és levelező tagokat választanak, s tisztújításra is sor kerül. A közgyűlés javaslatot tesz az elnöki illetve a főtűkár- és a főtűkár-helyettesi tisztviselők betöltésére. Az Akadémia vezetőinek személyéről — a közgyűlés javaslatai alapján — az Elnöki Tanács, illetve a Minisztertanács dönt. A közgyűlést Szentágotthai János, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke nyitja meg. Majd ezt követően az Akadémia elnökségének és főtűkárának beszámolója hangzik el. Az 1980. májusi 1985. májusig terjedő időszak akadémiai tevékenységét összegező és értékelő beszámoló, azok vitája, valamint a jövő tennivalóinak kijelölése mellett a felső fórumon megvitatják az időszaki tudománypolitikai kérdéseket. A közgyűlést — amelyen valamennyi tudományos osztály ülést tart — nagyobb részben nyilvános tanácskozásként, a tudományos szakemberek széles körének bevonásával rendezik meg.

lust záro közgyűlésről van szó, a tanácskozáson központi előadást nem tartanak. Amint korábban is egy-egy témát több osztály közösen vitatott meg, most a föld- és bányászati tudományok, az agrártudományok, a műszaki tudományok és a biológiai tudományok osztálya együttes ülésén „A légi és az űrfelvételek szerepe a földtudományok és a népgazdaság szolgálatában” címmel egyebek közt az Interkozmosz-program keretében folyó távérzékelési kutatások eredményeit, a műholdas információknak a meteorológiában játszott szerepét tárgyalják meg a szakemberek.

Az elnöki és a főtűkár beszámolóhoz kapcsolódó szóbeli kiegészítések jelzik majd az elmúlt ötéves akadémiai ciklus nehézségeit is, köztük az alapkutatókat érintő gondokat — hangsúlyozta a főtűkár-helyettes.

Az Akadémia továbbra is részt kíván venni a döntések előkészítésében, ugyanakkor a jövőben nagyobb figyelmet szükséges fordítani az alapkutatókra is. Kitért arra is, hogy a kutatóhelyek munkájában visszahozni azokat a megbízásokat, amelyek csupán pénzbevitelt jelentenek az intézményeknek, ám tudományos hasznot nem hoznak. A hazai műszerezettség nem megfelelő volt miatt gyakran vállalnak külföldön munkát a magyar kutatók. A határainkon kívül dolgozókat tevékenységükkel a magyar tudományt is gazdagítják, s fontos, hogy az Akadémia a mainál szorosabb kapcsolatot alakítson ki ezekkel a kutatókkal, illetve a magyar származású, a világ számos táján tevékenykedő tudósokkal — mondotta Kulcsár Kálmán. (MTI)

Fotódokumentációs kiállítás

Vietnam felszabadulásának 10. évfordulója alkalmából reprezentatív fotódokumentációs kiállítás nyílt hétfőn Kőbányán, a Pataky István Művelődési Központban. A kiállítás megnyitóján részt vett Nguyen Lung, a Vietnami Szocialista Köz-

társaság budapesti nagykövete, valamint Budapestre akkreditált diplomáciai képviselők több vezetője.

A bemutatót Sebestyén Nándor, az Országos Bektanács elnöke nyitotta meg.

Portré, tanmese, zenés játék

A saját körén belül minden műfaj fontos. Hogy mit tud nyújtani egy riportfilm, zenés tévéjáték, háttérbeszélgetés, vagy nevelő célzatú film, az készítőinek határozott elképzeléseitől, tehetségétől és a megvalósítás követelményeitől, nagymértékben függ. Mindazonáltal nem lenne könnyű megmondani különböző műfajú alkotások összevetésekor, hogy melyik a jobb, az élvezetesebb, mert a néző pillanatnyi igényei döntő szerepet játszanak. Az elbírálás szempontjai természetesen mások az egyes műfajok produktumait nézve. A portrétől azt várhatom el joggal, hogy a kiválasztott személyt a leg-sokoldalúbban, ne piederés-fálon tartva, hanem a választás fő okait szem előtt nem tévesztve, de emberközeli sokrétűségben mutassa be. Nevezetesen, ha egy politikust csak a napi híreket maszolázza vázoló portréfilm mozaikképpel, akkor ez kevés. Ha megelőző útját csak hevenyészve rajzolja, s csupán a jelenre összpontosít, akkor a portré hiányos. Számomra mégis a legbosszantóbb, ha a riportert saját maga is a filmkészítés közben akarja megismerni az illető személyiséget, azaz felkészületlen. Garanciát nyújt már előre a riportert neve, tapasztalatból tudom, mit várhatok el tőle, s korábbi műsoraiból következtethetek, hogy járatos-e a kérdéskört illetően. Összintén, ilyen várakozással készültem Sugár András szerkesztő-riporter műsorára, a Szentől szemben Andrasz Papandreu-portréra. A várakozásnak megfelelően, most sem okoz csalódást. A megtervezettség, kiszámítottág kínos precizitását számúze élvezetesen hozta közelségbe a görög miniszterelnököt, a sok hányattatást megélt haladó politikust. „Intimpitáskodás” nélkül kínált bepillantást a jeles személyiség családi életébe, emberi beállítottságának, karakterének lényeges jegyeibe. Bensőséges portrét adott Andrasz Papandreu miniszterelnökről, a politikusi emberről. Más kérdés, hogy

ehhez kellett a görög vezető riportra hangolódása, amellyel közelségbe engedte magához a stábot, az előző találkozásokból már ismert riportert.

Ahogy megelőzi a konkrét műsort az alkotók személyéhez fűződő tapasztalat, azokképp előítéletek munkálhatnak bizonyos műsorszínpadok, sorozatfilmek újragondolások. Nem adott okot túl sok optimizmusra a korábbiakból következően a Családi kör. Didaktikus telítettségé régtől kiváta a pedagógusok ellenszenvét, s a tantestülethez nem tartozó emberek gunyoros mosolyát. A Kie lesz Ferike? nevelő célzatú filmtörténet nem sokban tér el a „családi nevelés” műsorszínpad szokott példájától. A szerep-

lők becsülettel felmondják a leckét, de a — tegnap esti — folytatás vetítése előtt is kimondhatom, túl sok meglepetést nem tartogat, a végkifejletől függetlenül.

Annál nagyobb — s nem vártan kellemes — meglepetést okozott Lakatos Menyhért szombaton bemutatott zenés balladája, az Atok és szerelem. A nepi ihletés, a cigányfolklor a romantikus felfogású zenés színházi darabban szerves részt képviselt — a romantikus ízek nyilván a külpiaira áradtatnak —, s alapjában ez a szerelmes történet Fáyol Tivadar avatott zenéjére és Lakatos Menyhért valóságú irodalmi anyagának momentumaira támaszkodva színvonalas adaptációt hozott Mihályfi Sándor rendezésében.

BECSEI PÉTER

Baka István: Döbling

Könyvszemle

Az elmúlt évben prózai kötettel jelentkezett Baka István, Szegeden élő költő. A napokban pedig megjelent új kötete is — a Magdolnázapor, a Tűzbe vetett evangélium után —, immár a harmadik, amely címében is jelzi, hogy „sorskérdésekkel” kíván foglalkozni. A Döbling Széchenyi Istvánnak állít emléket, ám ismerve Baka kozmikus áttételeit, ő elsősorban a magyarságra gondol. A nagy ívű, több-rezűs költeményt Ilia Mihályinak ajánlotta a szerző.

Kemény magatartású, ritkán szólaló, tömören fogalmazó alkotó Baka István. Műves versei szigorú formarendbe foglalják a mondanivalót. Nem enged meg a maga számára semmiféle modernkedő játékokat, a modernséget a mondanivaló számára tartja fent, és erre törekszik a megvalósításban is.

Mostani kötetében szélesen kifarva Baka István műhelyének ajtaja: a nagy szellemalakok ki-bejárnak

raita. Zrínyi, József Attila, Ady Endre, Gustav Mahler. Liszt Ferenc, Széchenyi István figyel a költőt, és a háttérből pedig Isten és Sátán lesi mozdulatait, miközben a költő a „végtelenből csak a háttérben” igyekszik.

Babitsi indíttatású költészet kemény héjú líra, amelynek föltörése konok szellemi munkát követel. Verseinek egyik eredője a kozmikus látásmód, és az igényes képalkotás.

Kozmikuságának jegyei kiváltképpen példa nélkül álló a fiatal magyar lírában. Képalkotása pedig a legjobbak közé követeli Baka Istvánt.

Kozmikuságának jegyei kiváltképpen példa nélkül álló a fiatal mai magyar lírában. Képalkotása pedig a legjobbak közé követeli Baka Istvánt.

Fizikai értelemben és „anyagkönyvi megközelítéssel” mindenkinek van születési helye. Így mondjuk, hogy az egyik ember — a megyében maradván — vásárhelyi, makói illetőségű, a többi pedig Szegedre vagy Csongrádra való. E banális egyszerű szabály alól a szentesiek sem kivétel. No, de nem is ettől izgalmas valakinek a „földrajzi származásáról” beszélni, hanem a dolog tartalmi és érdekei része kavarja fel az érzelmeket és a gondolatokat.

Ez történt mostanában Szentesen, amikor a „választási előcsatározásokban” a jelöltek megerősítésénél több alkalommal, mint különleges nyomtétel szerepelt az, hogy az illető helybéli, és nem másutt látta meg először a napvilágot. Ezt a fajta érvelést el is fogadja az ember az egészséges lokálpatriotizmus mértékéig. Hiszen minden tájnak, minden városnak megvan az a sajátossága, amellyel kiegészíti, színesíti az ország képének gazdag palettáját, kezdve a tájnyelvtől, az áruismerléstől, a csúcsteljesítményekig, át a kulturális és tudományos eredményekig. Erre éppen olyan büszke lehet mindenki az adott városban, mint a palóc atyafi a tájszólására, vagy a népviseletére.

Viszont közéleti, várospolitikai, érdekképviseleti tekintetben nem perdöntő, és önmagában nem a megbízhatóság cáfolhatatlan jegye, hogy valaki ebben, vagy abban a városban született. Szentesen is a helybeli embernél csak jószándékú feltételezés, megelőlegezett szavatosság az alkotó munkához az, hogy szülővárosáról van szó, és itt tekintenek felfokozott várakozással a személyes működésére. Ez így van máshol is. Tehát a meggyőzés végső fegyvereként bedobni azt, hogy csak ezt az embert, csak ezt a jelöltet támogatom, mert kizárólagosan közénk való — enyhén szólva szegényes módja a népszerűsítésnek, és beszűkült felfogásra vall. Persze, ennek az ellentéte is igaz: nagy balgaság valakit csak azért eleve előnyben részesíteni, mert nem szentesi, mert máshonnan való,

és ezért mentes mondjuk az erkölcsileg kiskaliberű, de társadalmilag nagyon káros helyi összefonódástól, az elvtelen lekötözöttségtől. Ezek az általános kitételek viszont csakis konkrét körülmények között lehetnek valódi tények, vagy szimpla rágalmak. Ha nem vigyázunk a hitelességre, akkor hordószónoklatti fogás, demagóg kijelentés gazdái leszünk, és ez már visszaélés a demokrácia adta lehetőségekkel.

Gondolom — és ebben sok más helybeli állampolgár véleménye is megerősített — a kiindulópont, az elvi alap csak az lehet, hogy az illető mit tett eddig, és mit akar tenni a maga munkahelyén vagy a közélet posztján Szentes város érdekében? A mindenkori munka, a tevékenykedés, a szándék és a vele járó számottevő és sikerlegjobb szentesivé avatás, akár a városban született, akár máshol. Aki például szövetkezeti gazdaként, vagy ipari munkásként hozzájárul az Árpád Tsz. a Pankotai Állami Gazdaság, a Kutatóállomás, illetve a Kontakta, a ruhaipar, a barmfi-feldolgozó termékeinek minőségéhez, hazai és külföldi eladhatóságához, az elmondhatja magáról, igazi szentesi ember, és igazán öregbíti a város jó hírét a világban.

Am a szentesi mivoltjukról önérettel beszélhetnek azok is, akik az egészségügyben, a sportban, vagy máshol nyújtanak országosan is megbecsülésre méltó teljesítményt. A képzeletben babérokoszorút viselhetik annak a kis csapatnak a tagjai, akik legutóbb a rádió

irodalmi vetélkedőjén az első közé hozták be Szentes várbát. És sorolhatnám tovább a példákat a legkülönbözőbb területekről, hozzátevé, hogy a „szentesi cimert” megfényesítő emberek között akadnak olyanok, akik nem helybeli illetőségűek, más településről valók. Olyan dolog ez — még tovább tisztázva a témát —, hogy tőzgyökeres szentesiek között is akadnak olyan emberek, akik eddig nem óhajtottak, és nem is akarnak semmit tenni a városukért. Ezért az ő esetükben a szentesi származás nem az elismerés, hanem a számonkérés bélyege a homlokukon.

Napjainkban és a közeljövőben mi a tartalma a korszerű lokálpatriotizmusnak Szentesen? Erre utal egyebek között az elmúlt időszak 94 millió forint értékű társadalmi munkája, amivel Szentes első lett a megyei városok közötti településfejlesztési versenyben. Ezt tetézi a Hafafias Népfront Országos Tanácsának nemzetiszínű zászlaja, amit a városnak adományozott. Továbbá szentesinek hívhatja magát, aki a közéletben, a kis és nagy fórumokon, vagy éppen gyakorlati tettek formájában törekszik és küzd a termálenergia, a gyógyvíz fokozottabb hasznosításáért, a kórház tárgyi és technikai színvonalának emeléséért, a távbeszélő-hálózat modernizálásáért, az új piac megteremtéséért, hogy csak a legnagyobbat és legsürgősebb tennivalókról szóljunk!

Tehát szabad a pálya minden jószándékú, Szentesen élő ember számára, aki nem sajnálja az energiát arra, hogy a város sebb, komfortosabb, még rendezettebb, és gazdaságilag jóval erősebb legyen. Ezek nyomán felesleges talán arra a kérdésre válaszolni, hogy mikor és mitől szentesi az ember? ...

SZABÓ RÓBERT

A rizstermesztés tudósa

Ha élne, most lenne 85 éves dr. Somorjai Ferenc, a mezőgazdasági tudományok kandidátusa, a Dél-Alföldi Mezőgazdasági Kísérleti Intézet volt igazgatója, a hazai rizstermesztés tudósa és egyik itthoni meghonosítója. Több könyve, számos publikációja a tanítványok személyes emlékei a hazai rizstermesztés és -kutatás mindennapjainak még elevenen ható részei, munkásságának jelen valóságai.

Nagykőrösön született 1900. ápr. 30-án, paraszti családból. Szülővárosában érettségizett, majd a keszthelyi gazdasági akadémián szerzett oklevelet 1921-ben. Ezt követően a fővárosban banktisztviselői állást vállalt, és közben a tudományegyetem közgazdaságtudományi karán megszerezte második diplomáját. A kecskeméti földműves iskolában tanított rövid ideig, majd 1925-től, két éven át a somogy-szentimrei hasonló iskolában az állattenyésztést oktatta. Jogtudományi jártasságának megszerzése érdekében 1925-ben beiratkozott a kecskeméti jogakadémiára, ott abszolvált, és Szegeden avatták a jog- és államtudományok doktorává, 1928-ban együtt Erdei Ferencel.

Szegedre, akkor Alföldi Mezőgazdasági Intézethez 1927-ben került, és itt Havass Géza igazgató mellett előbb a gabonafélék kutatásába kapcsolódott be, majd az első rizskísérleteknél is már ott volt. A további rizskutatásoknak pedig aktív részese, irányítója volt. Kitaró szívsós munkásságának eredményeként elérték, hogy holdanként 2 tonna rizst termeltek, az Alföld 5800 holdnyi területén. Ezt a kiváló eredményt a Szovjetunióból származott, turkisztáni eredetű Dunghan Shali és egy bolgár fajtával érték el.

Somorjai Ferenc az Intézet (ma Gabonatermesztési Kutató Intézet) munkájának közel megalapítása óta tevékeny részese volt. Kitegyesztette a sárga lófogú kukoricát, eredményes jú- és őszi zabnevelést vezetett, mint az alföldi táj növénytermesztésének alapos ismerője és műveője. Fáradságtalanul dolgozott a homoki

növénytermesztés korszerűsítésén, különösen a pillangós virágú takarmánynövények termesztését tanulmányozta eredményesen.

Nyugdíjba vonulását követően sem adta át magát a megérdemelt pihenésnek, hanem amíg egészségi állapota engedte rendszeresen kijárt az intézetbe, sőt még azokba a gazdaságokba is el-ellátogatott, amelyek aktív igazgatása alatt hozzá tartoztak (kalocsai, bánkúti, makói, óthalmi). A szarvasi rizsesekkel is kapcsolatban állt. Ott szocialista brigádok neveztek el róla.

Életmunkásságának szép betetőzésének bizonyult az a megbízatása, hogy társzerkesztővel ő szerkesztette és részben írhatta meg az Ötvenéves mezőgazdasági kutatás Szegeden c. jubileumi évkönyvet, amely 1974-ben jelent meg. Ebben 50 év termését összegezték, rámutatva arra a tényre is, hogy az ország mezőgazdasági termelése milyen nagy mértékben függött az intézetben folyó kutatásoktól az elmúlt fél évszázad alatt.

Életmunkássága elismerésképpen több kitüntetésben részesült, és diplomáinak 50 éves évfordulóján megkapta a Keszthelyi Agrártudományi Egyetemről, a Marx Károly Közgazdasági Egyetemről és a József Attila Tudományegyetemtől az aranydiplomát. A keszthelyi gyémántdiplomáját 1981. június 29-én (Szegeden) bekövetkezett halála miatt már nem vehette át.

Égész munkássága során vallotta, hogy Szeged az Alföld mezőgazdasági központja, s ezért az intézetnek szüksége van Szegedre, és fordítva.

BÁTYAI JENŐ

POLNER ZOLTÁN